

TALE

Samråd om afskaffelse af opholdskrav den 14. januar 2020

10. januar 2020

J.nr. 2020-220

CAP

Kristian Hvolbæk Christiansen
Marie Finderup Lauridsen

Minister- og Ledelsessekretariat
Mette Rude

Samrådsspørgsmål A

Vil ministrene redegøre for, om det er regeringens politik at "holde fast i optjeningsprincippet og opholdskravet" for dagpenge, som det socialdemokratiske folketingsmedlem, Leif Lahn Jensen, sagde i artiklen "Socialdemokratiet vil rulle regeringens opholdskrav tilbage" den 7. december 2018, når regeringen med finanslovsaftalen for 2020 helt har valgt at afskaffe opholdskravet for ret til dagpenge?

Samrådsspørgsmål B

Har ministrene i sinde at præsentere et nyt opholdskrav for ret til dagpenge, som Socialdemokratiet bebudede i forbindelse med lovbehandlingen af indførelsen af et opholdskrav for ret til dagpenge og vil ministeren i givet fald oplyse, hvad det nye opholdskrav for ret til dagpenge indebærer?

I forlængelse heraf bedes ministeren oplyse, om ministeren har drøftet det nye opholdskrav med arbejdsmarkedets parter, som Socialdemokratiet tidligere har bebudet?

Afslutningsvis bedes ministeren, såfremt Socialdemokratiets udmelding om et nyt opholdskrav stadig står til trone, oplyse, hvornår det nye opholdskrav for ret til dagpenge vil blive præsenteret?

Samrådsspørgsmål C

Vil ministrene redegøre for, om regeringen planlægger at indkalde til politiske drøftelser om at udvide optjeningsprincipper for ret til kontante ydelser, som det fremgår af det socialdemokratiske oplæg "Retfærdig og realistisk – en udlændingepolitik der samlet Danmark"?

Indledning

Tak for indkaldelsen til samrådet. Det er en god lejlighed til at drøfte afskaffelsen af opholdskravet for ret til dagpenge.

Lad mig starte med at slå to ting fast. Regeringen vil afskaffe opholdskravet, fordi det svækker opbakningen til vores dagpengesystem.

13.600 skønnes at melde sig ud af deres a-kasse som følge af opholdskravet. Det fremgik, da loven blev indført.

Derudover er opholdskravet administrativt bøvlet og unødvendigt, da der jo allerede er værnsregler i dagpengesystemet i dag.

Og regeringen kommer ikke til at fremlægge et nyt opholdskrav for dagpenge. Både arbejdsgivere og arbejdstagere bakker op om afskaffelsen. Jeg vil vende tilbage til i talen, hvad de siger.

Det er kun partier i blå blok, der er fortalere for opholdskravet. De går gengæld total enegang i den her sag og lytter ikke til, hvad nogle af de organisationer, der har størst kendskab til, hvordan opholdskravet påvirker arbejdsmarkedet og danskeres internationale mobilitet, mener om sagen.

Arbejdsmarkedets parter er hørt

Jeg vil nu uddybe det og dermed besvare spørgsmål A og B samlet.

Det er korrekt, at vi i forbindelse med Folketingsbehandlingen af opholdskravet for ret til dagpenge

tilkendegav, at vi ville afskaffe det foreslåede opholdskrav og erstatte det med et mere intelligent krav. Et klogere opholdskrav, der skulle udarbejdes i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Og lad mig være helt tydelig her. Nogen gange er det mest intelligente at fjerne problemet.

Siden min første dag som minister har jeg haft rigtig mange møder med et bredt udsnit af arbejdsmarkedets parter.

Og når vi er kommet ind på opholdskravet, har de tilkendegivet, at de ikke ser muligheder i at revidere opholdskravet. De ønsker det afskaffet.

Så jo, jeg har været i dialog med arbejdsmarkedets parter, og jeg har hørt på, hvad de siger. Jeg er på ingen måde i tvivl om, hvor arbejdsmarkedets parter står i denne sag.

Lovforslaget afspejler netop holdningen fra arbejdsmarkedets parter. Det fremgår med al tydelighed i de afgivne høringssvar, som også er sendt til Beskæftigelsesudvalget i forbindelse med Folketingsbehandlingen af L 85.

Linjen i høringssvarene

Ministeriet har modtaget 18 høringssvar i forbindelse med den eksterne høring.

Af de 13 hørings svar, der har bemærkninger til lovforslaget, fremgår det, at høringsparterne er positivt stemt over for afskaffelsen af opholds kravet.

Det er faktisk kun Datatilsynet, der ikke har tilkendegivet deres holdning. Efter vanlig praksis har tilsynet alene forholdt sig til de datajuridiske aspekter.

Der har altså ikke været et eneste hørings svar, der har været imod, at opholds kravet for ret til dagpenge bliver afskaffet.

For at der ikke skal være nogen tvivl om, hvad høringsparterne egentlig mener, vil jeg citere fra nogle af hørings svarene. Så giver vi også høringsparterne en stemme i dag.

Dansk Arbejdsgiverforening har blandt andet skrevet:

”Det er gavnligt for det danske arbejdsmarked, at medarbejdere opnår erfaringer fra at arbejde i udlandet. Desværre har opholds kravet bidraget til at skabe usikkerhed om vilkårene for tilbagevenden til Danmark efter et udlandsophold og har derfor været en bremse på lysten til at dygtiggøre sig i udlandet.

Opholdskravet bidrager også til, at danskere, som opholder sig i udlandet, kan få en oplevelse af, at de ikke er ønskede på det danske arbejdsmarked.”

Lederne har skrevet:

”Opholdskravet havde den konsekvens, at det kunne afholde ledere og medarbejdere fra at tage job i udlandet, da de kunne miste retten til dagpenge, når de kom hjem. I en global verden har Danmark brug for ledere og medarbejdere med international erfaring.

Med afskaffelsen af opholdskravet fjernes således en væsentlig barriere for den nødvendige internationale mobilitet, der er vigtigt for et land som Danmark.”

Fagbevægelsens Hovedorganisation, Danske Akasser og Akademikerne har skrevet:

”Opholdskravet er indbegrebet af urimelighed - ikke mindst for de medlemmer, det rammer: Medlemmer som i årevis har betalt til deres a-kasse i den tro, at de var sikret økonomisk ved ledighed – og som alligevel ikke var det.

De, som er rejst ud i verden og har holdt fast i ”en livline i Danmark” i form af medlemskab af en a-kasse. Eller de, som er rejst hertil for at bidrage

og har gjort alt det rigtige, nemlig arbejdet og meldt sig ind i en a-kasse, så også de var sikret ved ledighed”

Modstanden mod opholdskravet for ret til dagpenge er således bred blandt arbejdsmarkedets parter. Der er opbakning over hele linjen til regeringens afskaffelse af opholdskravet.

Men det er ikke kun arbejdsmarkedets parter, der er imod opholdskravet.

Dansk Teknisk Universitet har i sit høringssvar skrevet:

”DTU ønsker at styrke det internationale forskningssamarbejde igennem øget forskemobilitet, herunder øget internationalisering af medarbejderstaben. Det sker bl.a. gennem rekruttering af højt kvalificerede udenlandske arbejdstagere samt danske arbejdstagere, der vender hjem efter en år-række i udlandet.

DTU har erfaret, at det gældende opholdskrav for ret til dagpenge medført en bekymring hos vores medarbejdere, hvilket har været egnet til at hæmme den internationale mobilitet.”

Danes Worldwide, som er en forening af danskere i udlandet, har skrevet:

”Vi mener, at kravet især rammer danskere, der er eller på et tidligere tidspunkt har arbejdet/opholdt sig i udlandet. Dette vil være til stor skade for mobiliteten i det danske arbejdsmarked.”

Høringssvarene er i mine øjne ikke til at misforstå. Opholdskravet er til skade for arbejdsmarkedet og den internationale mobilitet.

Man snakker nogle gange om, at murene på Christiansborg er tykke og afskærer politikerne fra virkeligheden.

Jeg synes kun, vi bekræfter den tese, hvis vi *ikke* lytter til disse organisationer. Derfor er jeg heller ikke i tvivl om det rigtige i regeringens linje.

Vi vil afskaffe opholdskravet, og vi har ikke fundet det muligt at lave et intelligent opholdskrav på dagpengeområdet, som i tilstrækkelig grad imødekommer de betingelser, vi fremførte i forbindelse med folketingsbehandlingen af opholdskravet tilbage i december 2018.

Det mest intelligente er ganske enkelt at afskaffe opholdskravet og have tiltro til de værnsregler, som der allerede er i dagpengesystemet.

Eksisterende værnsregler

For uagtet opholdskravet er det jo ikke sådant, at tredjelandsborgere bare kan komme til Danmark og få dagpenge fra første dag.

Tredjelandsborgere skal have en gyldig opholdstilladelse, og derudover indeholder dagpengesystemet allerede værnsregler.

Værnsreglerne betyder, at man som tredjelandsborger som udgangspunkt skal have en tilknytning til det danske arbejdsmarked for at kunne få ret til dagpenge.

Der er fx et indkomst- eller beskæftigelseskrav, som det vil tage mindst 12 måneder med en vis beskæftigelse at imødekomme.

Det betyder, at tredjelandsborgere, der ikke tidligere har været i Danmark, som udgangspunkt først kan modtage dagpenge efter at have været medlem af en a-kasse i minimum et år, og samtidig har haft en vis beskæftigelse i den periode.

Formål med opholdskrav?

Derudover kan man sætte spørgsmålstegn ved, hvad det er for et problem, som opholdskravet på dagpengeområdet overhovedet skal løse.

Tal fra jobindsats.dk viser, at antallet af tredjelandsborgere på dagpenge har været støt faldende fra 2010 til 2018. Faldet skal selvfølgelig også ses i lyset af, at der generelt er sket et fald i antal dagpengemodtagere. Men målt som fuldtidspersoner, var der i 2010 7.127 tredjelandsborgere eller statsløse på dagpenge, mens dette tal i 2018 var faldet til 4.640.

Og det er på trods af, at der i perioden er kommet flere tredjelandsborgere til Danmark.

Vi kan også se, at antallet af tredjelandsborgere, der er i beskæftigelse i Danmark, er steget i perioden. Målt på fuldtidspersoner var der i 2010 47.678 tredjelandsstatsborgere eller statsløse med lønindkomst, hvilket i 2018 var steget til 76.900.

Der er altså ikke noget, der tyder på, at tredjelandsborgere misbruger dagpengesystemet. Tværtimod.

Jeg har helt enkelt svært ved at se logikken i, at denne udvikling kræver indgreb med så betydelige u hensigtsmæssige konsekvenser, som den tidligere regerings opholdskrav for ret til dagpenge.

Et andet spørgsmål: Er det kun mig, der undrer mig over, at nogle af de borgerlige partier på den ene side argumenterer stærkt for, at vi har mangel

på arbejdskraft, og at det derfor skal være nemmere at hente arbejdskraft fra tredjelande. Når de på den anden side holder fast i, at vi skal have et opholdskrav på dagpenge.

I deres verden er tredjelandsborgere altså velkomne på vores arbejdsmarked. Men de må ikke få adgang til danske dagpenge, hvis de gør det, vi beder dem om: arbejder, melder sig ind i en a-kasse og bidrager til det danske samfund. Det hænger jo ikke sammen.

Udvidelse af optjeningsprincippet

Jeg vil nu gå videre til det tredje og sidste spørgsmål, som går på, om regeringen vil indkalde til politiske drøftelser om at udvide optjeningsprincippet for ret til kontante ydelser.

Lad mig først og fremmest slå fast, at regeringen mener, at det er hensigtsmæssigt med optjeningsprincipper for at opnå ret til fulde ydelser i det danske velfærdssystem.

Men vi vil ikke være med, når forslagene bliver for symbolske og skader mere, end de gavner. For os er det væsentligt, at opholdskrav anvendes intelligent. Altså når de er nødvendige og ikke har væsentlige u hensigtsmæssige konsekvenser.

Det understreger vi blandt andet med kommissoriet for Ydelseskommisionens arbejde. Her fremgår det, at kommissionen skal gøre sig overvejelser om et balanceret optjeningsprincip for nytilkomne på linje med integrationsydelsen, så nytilkomne først skal bidrage i en periode, før de kan få fuld gavn af de danske overførselsindkomster.

Formålet er at sikre, at ydelsesniveauet ikke bliver en selvstændig tiltrækningsfaktor, tilskynde til selvforsørgelse og samtidig understøtte rimelige levevilkår.

Jeg hæfter mig ved, at der er indført optjeningsregler i forhold til en række forskellige kontante ydelser, ligesom en række optjeningsregler er blevet skærpet over de senere år. Som nævnt bekender regeringen sig helt principielt til det hensigtsmæssige i at have optjeningsprincipper, og regeringen har ingen aktuelle planer om at afskaffe eller ændre andre opholdskrav eller optjeningsprincipper end på dagpengeområdet.

Dagpengeydelsen adskiller sig fra andre kontante ydelser, ved at der allerede er optjeningsregler. De såkaldte værnsregler, som jeg allerede har redegjort for, og som fungerer som værn mod, at udlændinge uden tilknytning til det danske arbejdsmarkedet kan få dagpenge fra første dag.

Afslutning

Lad mig samle op til sidst. Regeringen vil afskaffe opholdskravet, fordi det svækker opbakningen til vores dagpengesystem og mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Og regeringen kommer ikke til at fremlægge et nyt opholdskrav på dagpenge. Det mest intelligente er ganske enkelt at afskaffe opholdskravet og have tiltro til de værnsregler, som der allerede er i dagpengesystemet.

Hvis spørgerne har en model for et opholdskrav for ret til dagpenge, som ikke indeholder de mange negative konsekvenser for arbejdsmarkedet og den internationale mobilitet, og som arbejdsmarkedets parter kan bakke op om, vil jeg naturligvis lytte.

Det er netop den holdning, vi har tilkendegivet i vores tidligere udspil.

Tak for ordet.